

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

J. КОКОТТ

представено на 25 март 2021 година¹

Дело C-22/20

Европейска комисия

срещу

Кралство Швеция

(Пречиствателни станции за отпадъчни води)

„Неизпълнение на задължения — Директива 91/271/ЕИО — Пречистване на градски отпадъчни води — Вторично пречистване на отпадъчни води — По-строго пречистване на зауствания в чувствителни зони — Лоялно сътрудничество — Предоставяне на информация“

I. Въведение

1. С Директивата за отпадъчните води² Съюзът задължава държавите членки да изграждат и експлоатират за агломерации с определен размер пречиствателни станции с определен капацитет на пречистване. По настоящото дело Комисията упреква Швеция, че не е изпълнила това задължение в някои агломерации.

2. В това отношение, на първо място, е необходимо да се изясни дали дерогацията, предвидена в Директивата по отношение на разположени високо в планината места, трябва да се прилага и по отношение на разположени в Далечния север места поради наличието на подобни природни условия. На второ място, следва да се отбележи, че страните спорят по въпроса въз основа на какви данни от измервания се определя ефикасността на дадена пречиствателна станция за градски отпадъчни води. И на трето място, Комисията упреква Швеция, че не е представила определени данни от измервания, необходими, за да се прецени защитен довод, а именно т.нар. естествено намаляване на азота.

¹ Език на оригиналния текст: немски.

² Приложима е Директива 91/271/ЕИО на Съвета от 21 май 1991 година за пречистването на градските отпадъчни води (ОВ L 135, 1991 г., стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 43), изменена с Директива 2013/64/ЕС на Съвета от 17 декември 2013 г. (ОВ L 353, 2013 г., стр. 8).

II. Правна уредба

3. Член 4 от Директивата за отпадъчните води предвижда т.нар. вторично пречистване на отпадъчните води:

„1. Държавите членки следят за това, градските отпадъчни води, които влизат в канализационните системи, преди заустването им да бъдат подложени на вторично пречистване или на друга равностойна обработка при следните условия и ред:

- най-късно до 31 декември 2000 г. за всички зауствания, произлизащи от агломерации с ЕЖ [еквивалент жители] над 15 000,
- най-късно до 31 декември 2005 г. за всички зауствания, произлизащи от агломерации с ЕЖ между 10 000 и 15 000,
- най-късно до 31 декември 2005 г. за зауствания в сладки води и устия, произлизащи от агломерации с ЕЖ между 2 000 и 10 000.

1а. [...]

2. Заустванията на градски отпадъчни води във високопланински води (с надморска височина над 1 500 метра), където е трудно да се приложи ефикасна биологическа обработка поради ниските температури, могат да бъдат подлагани на по-слабо пречистване от предписаното в параграф 1, при условие че задълбочени проучвания показват, че тези изливания не нарушават околната среда.

3. Заустванията от пречиствателните станции за градски отпадъчни води, посочени в параграфи 1 и 2, отговарят на съответните изисквания на приложение I, раздел Б. [...]“.

4. Член 5 от Директивата за отпадъчните води установява специфични изисквания за заустванията в особено чувствителни зони:

„1. За целите на параграф 2 държавите членки установяват до 31 декември 1993 г. чувствителните зони въз основа на определените в приложение II критерии.

2. Държавите членки следят за това, градските отпадъчни води, които влизат в канализационните системи, преди заустването им в чувствителни зони да бъдат подлагани на по-строго пречистване от предвиденото в член 4, най-късно до 31 декември 1998 г. за всички зауствания, произлизащи от агломерации с ЕЖ над 10 000.

2а. [...]

3. Заустванията, произтичащи от пречиствателните станции за градски отпадъчни води, посочени в параграф 2, отговарят на съответните изисквания на приложение I, раздел Б. [...]“.

5. Член 10 от Директивата за отпадъчните води се отнася до местния климат:

„Държавите членки следят за това, пречиствателните станции за градски отпадъчни води, изградени за спазване на изискванията на членове 4, 5, 6 и 7, да се проектират, изграждат, експлоатират и поддържат по начин, осигуряващ достатъчна производителност при всички нормални климатични условия на мястото, където са разположени. При проектирането на тези инсталации следва да се държи сметка за сезонните колебания на притока органични вещества“.

6. Според член 15, параграф 1, първо тире от Директивата за отпадъчните води компетентните органи или съответните институции наблюдават заустванията от пречиствателните станции за градски отпадъчни води, за да проверят съответствието им с изискванията на приложение I, раздел Б, съгласно процедурите за контрол, определени в приложение I, раздел Г.

7. Точка 2 от раздел Б, озаглавен „Зауствания, произхождащи от пречиствателните станции за градски отпадъчни води, във водите в приемниците“, съдържащ се в приложение I към Директивата за отпадъчните води, предвижда:

„Изливаните от пречиствателните станции градски отпадъчни води, пречистени съгласно членове 4 и 5 от настоящата директива, отговарят на изискванията в таблица 1“.

8. Таблица 1 от приложение I към Директивата за отпадъчните води е озаглавена „Изисквания относно заустването от пречиствателни станции за градски отпадъчни води, предмет на разпоредбите на членове 4 и 5 от настоящата директива“ и има следното съдържание:

„Параметри	Концентрация	Минимален процент на снижение[...]	[...]
Биохимична потребност от кислород (БПК ₅ при 20 °C) без нитрификация[...]	25 mg/l O ₂	70 — 90 40 съгласно член 4, параграф 2	[...]
Химична потребност от кислород (ХПК)	125 mg/l O ₂	75	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]“.

9. Съгласно точка 3 от раздел Б на приложение I към Директивата за отпадъчните води „градските отпадъчни води, изливани от пречиствателните станции в чувствителни зони, [...] отговарят, освен това, на изискванията в таблица 2 от настоящето приложение“.

10. Таблица 2 от приложение I към Директивата за отпадъчните води регламентира по-специално намаляването на азот:

„Изискванията относно градските отпадъчни води, изхвърляни от пречиствателни станции в чувствителни зони, податливи на еутрофизация, идентифицирани според приложение II, точка А, буква а). В зависимост от местните условия се прилагат двата или единият от двата параметъра. Прилага се стойността на концентрацията или процентът на редукция“.

„Параметри	Концентрация	Минимален процент на редукция [...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
Общ азот[...]	15 мг/л (10 000—100 000 еквивалентен брой жители)[...]	70-80	[...]
	10 мг/л (над 100 000 еквивалентен брой жители)[...]		[...]“.

11. В раздел Г от приложение I към Директивата за отпадъчните води са определени референтните методи за контрол и оценка на резултатите. Точка 3 гласи, че минималният брой проби за вземане на редовни интервали през цялата година се определя в зависимост от размерите на пречиствателната станция. За пречиствателна станция с капацитет между 2000 и 9999 ЕЖ минималният брой е 12 проби през първата година. През следващите години се изискват четири проби, ако взетите през първата година проби отговарят на разпоредбите на Директивата за отпадъчните води. В случай че една от четирите проби не отговаря на нормите, следващата година трябва да се вземат още 12 проби. За пречиствателна станция с капацитет между 10 000 и 49 999 ЕЖ минималният брой е 12 проби.

12. Точка 4 от раздел Г от приложение I към Директивата за отпадъчните води урежда съотношението между резултатите от различните измервания и пределно допустимите стойности:

„Приема се, че пречистените отпадъчни води спазват определените за различните параметри стойности, ако проби показват спазването на стойностите за всеки отделен параметър, съобразно следните разпоредби:

- а) за параметрите, фигуриращи в таблица 1 [...] максималният брой проби, които може да не съответстват на стойностите концентрация и/или процентите редукция, посочени в таблица 1[...];
- б) за параметрите, фигуриращи в таблица 1 и изразени в стойности концентрация, максималният брой проби, взети при условия на нормална експлоатация, не трябва да се отклонява с повече от 100 % от параметричните стойности. [...]
- в) за параметрите, фигуриращи в таблица 2, средната годишна стойност на пробите трябва за всеки отделен параметър да отговаря на съответните стойности“.

13. Таблица 3 от приложение I към Директивата за отпадъчните води определя броя на пробите и допустимите отклонения от пределно допустимите стойности съгласно член 4.

Брой проби, взети през определена година	Максимален брой проби, показващи отклонение
4 – 7	1
8 – 16	2
17 – 28	3
29 – 40	4
41 – 53	5
54 – 67	6
[...]	[...]

III. Досъдебната процедура и исканията на страните

14. През 2010 г., 2014 г. и 2017 г. Комисията приканва Швеция да представи становище по прилагането на Директивата за отпадъчните води. Въз основа на това на 8 ноември 2018 г. тя изпраща на Швеция мотивирано становище, с което изисква от държавата членка да отговори на възраженията в срок от два месеца, тоест до 8 януари 2019 г.

15. Тъй като не е удовлетворена от отговорите на Швеция, Комисията предявява настоящия иск, като моли Съда:

- да установи, че като не е предоставило на Комисията необходимата ѝ информация, за да прецени основателността на твърденията, че агломерациите Nabo и Töreboda отговарят на изискванията на Директивата за отпадъчните води, Кралство Швеция не е изпълнило задълженията си по член 4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз,
- да установи, че като не е гарантирало, че преди заустването им градските отпадъчни води от агломерациите Lycksele, Malå, Mockfjärd, Pajala, Robertsfors и Tännålen са били подложени на вторично пречистване или равностойна обработка в съответствие с изискванията на Директивата, Кралство Швеция не е изпълнило задълженията си по член 4 във връзка с членове 10 и 15 от Директивата за отпадъчните води,
- да установи, че като не е гарантирало, че преди заустването им градските отпадъчни води от агломерациите Borås, Skoghäll, Nabo и Töreboda са били подложени на по-строга пречистване от описаното в член 4 от Директивата в съответствие с изискванията на същата, Кралство Швеция не е изпълнило задълженията си по член 5 във връзка с членове 10 и 15 от Директивата за отпадъчните води,
- да осъди Кралство Швеция да заплати съдебните разноски.

16. Кралство Швеция признава, че пречиствателните станции за отпадъчни води в агломерациите Lycksele, Pajala и Malå не отговарят на изискванията по член 4 от Директивата за отпадъчните води и моли Съда:

- да отхвърли иска в останалата му част,

– да осъди Европейската комисия да заплати съдебните разноски.

17. Страните са представили писмени становища.

IV. Правен анализ

18. Производството за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка се отнася до спазването на две задължения по Директивата за отпадъчните води, а именно вторичното пречистване по член 4 (по този въпрос вж. раздел А по-долу) и по-строгото пречистване по член 5 (по този въпрос вж. раздел Б по-долу) в общо десет шведски агломерации. Освен това Комисията твърди, че Швеция не е сътрудничила лоялно, тъй като не е представила определена информация (по този въпрос вж. раздел В по-долу).

А. Член 4 от Директивата за отпадъчните води — вторично пречистване на отпадъчни води

19. Комисията твърди, че по отношение на шест агломерации, а именно Lycksele, Malå, Pajala, Mockfjärd, Robertsfors и Tänn dalen, е налице нарушение на членове 4, 10 и 15 от Директивата за отпадъчните води.

20. Съгласно член 4, параграф 1, второ тире държавите членки следят за това, за всички зауствания, произлизащи от агломерации с еквивалент жители (ЕЖ) между 10 000 и 15 000, градските отпадъчни води, които влизат в канализационните системи, преди заустването им да бъдат подложени на вторично пречистване или на друга равностойна обработка. В рамките на настоящото производство това задължение се отнася до агломерацията Lycksele. От член 4, параграф 1, трето тире от Директивата за отпадъчните води става ясно, че същото задължение се прилага и за зауствания в сладки води и устия, произлизащи от агломерации с ЕЖ между 2000 и 10 000. В настоящия случай това задължение се отнася до агломерациите Malå, Mockfjärd, Pajala, Robertsfors и Tänn dalen.

21. С цел да се уточнят изискванията за пречистването на отпадъчни води член 4, параграф 3 от Директивата за отпадъчните води препраща към приложение I, раздел Б, точка 2 от който на свой ред препраща към таблица 1 от приложение I. От това препращане следва, че „биохимична[та] потребност от кислород“ на заустването от пречиствателни станции за градски отпадъчни води, предмет на разпоредбите на членове 4 и 5 от Директивата, може да бъде най-много 25 mg/l кислород или трябва да бъде снижена минимум със 70 % спрямо стойностите на входа на тези станции и че „химична[та] потребност от кислород“ на тези зауствания не трябва да превишава 125 mg/l кислород или трябва да бъде снижена със 75 % спрямо стойностите на входа на тези станции³.

22. Действително Комисията не споменава агломерация Töreboda в петитума на иска си в частта му, която се отнася до членове 4, 10 и 15 от Директивата за отпадъчните води, но критикува прекомерно голямата биохимична потребност от кислород и в тази агломерация във връзка с петитума на иска в частта му, която се отнася до членове 5, 10

³ Вж. работен документ на службите на Комисията „Evaluation of the Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991, concerning urban waste-water treatment“ (SWD(2019) 700 final, стр. 3), редове „Biochemical oxygen demand“ и „Chemical oxygen demand“.

и 15. Според приложение I, раздел Б, точка 2 съответните изисквания по приложение I, таблица 1 се прилагат и в съответствие с член 5. Поради тематичната близост ще анализирам този довод в рамките на настоящия раздел А.

23. Съгласно член 10 от Директивата за отпадъчните води държавите членки следят за това, пречиствателните станции за градски отпадъчни води, изградени за спазване на изискванията на член 4, да се проектират, изграждат, експлоатират и поддържат по начин, осигуряващ достатъчна производителност при всички нормални климатични условия на мястото, където са разположени.

24. На последно място, член 15, параграф 1, първо тире и раздел Г от приложение I към Директивата за отпадъчните води съдържат правила относно процедурите за контрол. Точка 3 от раздел Г от приложение I предвижда 12 проби в случая на агломерации с ЕЖ между 10 000 и 49 999, тоест в настоящия случай — за агломерациите Lycksele и Töreboda. За агломерации с ЕЖ между 2000 и 9999, тоест за останалите 5 агломерации, минималният брой проби през първата година на експлоатация на пречиствателната станция за отпадъчни води е 12. През следващите години са достатъчни 4 проби, освен ако една от пробите от предходната година не отговаря на изискванията. В случая следва да се вземат 12 проби. Във всички случаи пробите се вземат на редовни интервали. Освен това в таблица 3 от приложение I е определено какъв брой проби могат да се отклоняват от граничните стойности в зависимост от броя на пробите.

1. Агломерации Lycksele, Malå и Rajala — нарушения, които не се оспорват

25. Страните са единодушни, че химичната потребност от кислород на изходящия воден поток на пречиствателните станции за отпадъчни води в агломерациите Lycksele, Malå и Rajala е по-голяма от допустимата съгласно член 4, параграф 3 и раздел Б от приложение I към Директивата за отпадъчните води. Това важи и за биохимичната потребност от кислород, що се отнася до агломерацията Lycksele.

26. Тези нарушения по отношение на капацитета на пречистване съгласно член 4 от Директивата за отпадъчните води неминуемо са свързани с нарушение на член 10, тъй като тези пречиствателни инсталации за отпадъчни води явно не са били проектирани, изградени, експлоатирани и поддържани по начин, осигуряващ достатъчна производителност при всички нормални климатични условия на мястото, където са разположени, тоест да отговарят на изискванията на член 4.

27. Следователно в тази му част искът на Комисията е основателен.

28. За разлика от това Комисията не е доказала, че вземането на проби от отпадъчните води в тези агломерации е било несъвместимо с член 15 от Директивата за отпадъчните води. Следователно в тази му част искът е неоснователен.

2. Агломерации Malå и Rajala — биохимична потребност от кислород

29. Безспорно е също така, че биохимичната потребност от кислород на изходящия воден поток на пречиствателните станции за отпадъчни води в агломерациите Malå и Rajala превишава стойностите, посочени в член 4, параграф 3 и в раздел Б от приложение I към Директивата за отпадъчните води, което означава, че капацитетът на пречистване на съответната станция за отпадъчни води е твърде малък за тази цел.

а) Приравняването с разположени високо в планината места

30. Швеция обаче се позовава на член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води, за да обоснове това положение. Тази разпоредба предвижда, че заустванията на градски отпадъчни води във високопланински води (с надморска височина над 1500 метра), където е трудно да се приложи ефикасна биологическа обработка поради ниските температури, могат да бъдат подлагани на по-слабо пречистване от предписаното в параграф 1, при условие че задълбочени проучвания показват, че тези изливания не нарушават околната среда.

31. Въпреки че агломерациите Malå и Rajala не са разположени във високопланински район, Швеция все пак твърди, без това да се оспорва, че климатичните условия в този северен район от страната затрудняват прилагането на ефикасна биологическа обработка на отпадъчните води по подобие на тези във високопланинските райони в други области на Съюза. От това Швеция прави извода, че член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води е приложим и в посочените агломерации.

32. Противно на становището на Швеция, до този извод не може да се стигне чрез тълкуване на член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води, тъй като в текстовете на всички езици обхватът на тази разпоредба недвусмислено е ограничен до ясно отграничени високопланински райони с надморска височина над 1500 метра. Ето защо да се възприеме становището на Швеция, означава всъщност изцяло да се пренебрегне установеното от географска гледна точка условие на член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води. Навсякъде, където е трудно да се приложи ефикасна биологическа обработка на отпадъчните води поради ниските температури, би трябвало да се допуска по-неефикасно пречистване, при условие че задълбочени проучвания показват, че тези изливания не нарушават околната среда. Това означава, че Швеция иска тълкуване *contra legem* и следователно имплицитно повдига възражение за частична невалидност на член 4, параграф 2 с оглед на условието за наличие на разположено високо в планината място⁴.

33. Въпреки че норми от по-висок ранг са в подкрепа на това възражение (по този въпрос вж. буква б) по-долу), все пак държавите членки не могат с такива доводи да поставят под въпрос валидността на вторичното право в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения (по този въпрос вж. буква в) по-долу).

⁴ Вж. решения от 1 октомври 2020 г., Entoma (C-526/19, EU:C:2020:769, т. 43) и от 17 декември 2020 г., De Masi и Varoufakis/ЕЦБ (C-342/19 P, EU:C:2020:1035, т. 35 и 36). За значението на текста вж. също решения от 24 ноември 2005 г. (Deutsches Milch-Kontor, C-136/04, EU:C:2005:716, т. 32) и от 19 декември 2019 г., Purrinck и др./Комисия (C-418/18 P, EU:C:2019:1113, т. 76).

б) Норми от по-висок ранг

34. Ограничението на приложното поле на член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води би могло да противоречи на норми от по-висок ранг. Така съгласно член 4, параграф 2, първо изречение ДЕС Съюзът зачита равенството на държавите членки пред Договорите. Освен това от член 191, параграф 3, второ тире ДФЕС следва, че при разработването на своята политика в областта на околната среда Съюзът отчита природните условия в различните области на Съюза.

35. Вярно е, че Съдът все още не е уточнил как следва да се тълкува равенството на държавите членки, но следва да се приеме, че съдебната практика относно принципа на равно третиране се прилага и в полза на държавите членки. Той изисква да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано⁵.

36. Ограничаването на дерогацията по член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води до изрично посочените високопланински места би могло да доведе до несъвместима с тези принципи разлика в третирането на държавите членки. Това би означавало места в определени държави членки да се освободени от изисквания, а за разлика от това места в други държави членки да не са освободени от изисквания, въпреки че природните условия, които следва да бъдат отчетени, и в двата случая пораждаат подобни трудности във връзка с изпълнението на тези изисквания, като прилагането на дерогацията предполага да няма вредно въздействие върху околната среда.

37. Тук не следва да се дава отговор на въпроса доколко в такива случаи частноправните субекти, предприятията или неправителствените организации, които са подчинени на правото на Съюза, могат да се позовават на равенството на държавите или на принципа на равно третиране.

в) Относно възраженията на държави членки

38. Във всеки случай след изтичането на срока за подаване на жалба за отмяна държава членка не може да оспорва законосъобразността на приет от законодателя на Съюза акт, който е станал окончателен спрямо нея. Ето защо според постоянната съдебна практика държавата членка не може надлежно да се позовава на незаконосъобразността на дадена директива като способ за защита срещу иск за установяване на неизпълнение на задължения, основан на неизпълнението на тази директива⁶. Впрочем по същите съображения и Комисията не може да заведе производство за установяване на неизпълнение на задължения поради нарушение на първичното право, ако националните мерки са в съответствие с неоспорено вторично право⁷. Други страни също така не могат инцидентно да се позовават на нищожността на правна мярка на Съюза, ако без никакво съмнение са имали правото да искат отмяната ѝ по реда на прякото обжалване⁸.

⁵ Решения от 19 октомври 1977 г., Ruckdeschel и др. (C-117/76 и 16/77, EU:C:1977:160, т. 7), от 3 май 2007 г., Advocaten voor de Wereld (C-303/05, EU:C:2007:261, т. 56), от 12 май 2011 г., Люксембург/Парламент и Съвет (C-176/09, EU:C:2011:290, т. 31) и от 8 декември 2020 г., Полша/Парламент и Съвет (C-626/18, EU:C:2020:1000, т. 93).

⁶ Решения от 27 октомври 1992 г., Комисия/Германия (C-74/91, EU:C:1992:409, т. 10), от 6 юли 2006 г., Комисия/Португалия (C-53/05, EU:C:2006:448, т. 30) и от 29 юли 2010 г., Комисия/Австрия (C-189/09, непубликувано, EU:C:2010:455, т. 15).

⁷ Решение от 5 октомври 2004 г., Комисия/Гърция (C-475/01, EU:C:2004:585, т. 17 и сл.).

⁸ Решения от 9 март 1994 г., TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90, т. 17) и от 25 юли 2018 г., Georgsmarienhütte и др. (C-135/16, EU:C:2018:582, т. 17).

39. Съдът основава тази практика на установената с Договорите система на правна защита, и по-специално на функцията на срока за обжалване, а именно да създаде правна сигурност. Ограничаването на доводите на държавите членки и на Комисията е обосновано и по съображението, че те участват в изготвянето на правото на Съюза в значителна степен и съгласно член 263, втора алинея ДФЕС имат привилегировано положение по отношение на упражняването на контрол върху това право.

40. Ето защо те носят отговорност да предотвратяват нарушения на равенството на държавите още в рамките на законодателния процес или непосредствено след това да ги оспорват пред Съда. В противен случай, в противоречие с установената в Съюза система на правна защита е впоследствие в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения Съдът да коригира произтичащите от правото на Съюза задължения на държавите членки в тяхна полза чрез тълкуване, което е в разрез с текста.

41. Действително Швеция не е участвала в законодателния процес по приемането на Директивата за отпадъчните води, а едва впоследствие се присъединява към Съюза. С присъединяването си обаче Швеция изрично е приела да прилага Директивата за отпадъчните води, включително и член 4, параграф 2, като е пропуснала да договори адаптиране на разпоредбата към природните условия в Далечния север⁹. Обстоятелството, че такова адаптиране е било възможно, е видно например от териториалните дерогации от защитата на бобъра (*Castor fiber*) и на вълка (*Canis lupus*) в определени територии съгласно Директивата за местообитанията¹⁰.

42. Ето защо, въпреки че липсва такова адаптиране, в качеството ѝ на член на Съвета Швеция разполага все още с възможността да поеме инициативата, за да бъде прието решение за това адаптиране. Наред с неформални контакти с Комисията¹¹ Швеция може по-специално да предприеме действия с оглед на това, на основание член 241 ДФЕС Съветът да поиска от Комисията да предприеме подходящи проучвания и да представи съответни предложения.

43. Въздействието върху околната среда на разширяването на обхвата на дерогацията по член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води по отношение на Далечния север може да бъде оценено в такава рамка значително по-добре, отколкото в рамките на съдебно производство. Така би било също възможно да бъдат точно определени съответните райони. Това е така, тъй като тълкуването на разпоредбата от страна на Швеция води до големи трудности при разграничаването на обхванатите зони. Кои разположени на север места съответстват на районите с надморска височина над 1500 метра?

44. При това положение преклузивният ефект на срока за обжалване е не само необходим по съображения, свързани с правната сигурност, но и целесъобразен. Следователно позоваването на Швеция на член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води трябва да се отхвърли.

⁹ При прилагането на Директивата за отпадъчните води спрямо държавите от Европейското икономическо пространство, и по-специално спрямо Норвегия и Исландия, явно също не е сметнато за необходимо да се разшири обхватът на дерогацията по член 4, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води по отношение на агломерации в Далечния север. Вж. член 74 и точка 13 от приложение XX към Споразумението за Европейското икономическо пространство (ОВ L 1, 1994 г., стр. 496).

¹⁰ Приложение I, раздел VIII, глава Е., точка 4, буква d) (1) от Акта относно условията на присъединяване на Кралство Норвегия, Република Австрия, Република Финландия и Кралство Швеция и промените в Учредителните договори на Европейския съюз (ОВ С 241, 1994 г., стр. 175).

¹¹ Вж. работен документ на службите на Комисията „Evaluation of the Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991, concerning urban waste-water treatment“ (SWD(2019) 700, стр. 167).

г) Междинно заключение

45. Ето защо Швеция не е изпълнила задълженията си по членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води и по отношение на биохимичната потребност от кислород на изходящия воден поток на пречиствателните станции за отпадъчни води в агломерациите Malå и Rajala.

3. Агломерация Mockfjärd — спорадично вземане на проби

46. Що се отнася до агломерация Mockfjärd, резултатите от пробите са в съответствие с член 4 от Директивата за отпадъчните води и с приложение I към нея. Действително в периода между 11 януари и 27 декември 2018 г. три от 19 проби са показвали прекомерна биохимична потребност от кислород, а една от 17 проби — прекомерна химична потребност от кислород¹². Следва обаче да се има предвид, че според таблица 3 от приложение I при 17 до 28 проби годишно е допустимо 3 проби да показват отклонение.

47. В периода между 16 май и 18 октомври 2018 г. обаче изобщо не са били взети проби. Поради това Комисията стига до извода, че са нарушени членове 4, 10 и 15 от Директивата за отпадъчните води.

48. Пропускът да бъдат взети проби, е несъвместим с член 15 от Директивата за отпадъчните води и с точка 3 от раздел Г от приложение I към тази директива, тъй като тези разпоредби изискват пробите да се вземат на редовни интервали. Интервалите обаче не са редовни, когато всички проби се вземат през период от седем месеца, но в продължение на пет месеца липсва каквато и да била проба. Това важи и когато задължението за редовност е ограничено до минималния брой от 4 задължителни проби, които в случая на агломерация Mockfjärd е трябвало да бъдат взети през 2018 г.

49. Според Комисията от това неизбежно следва, че е налице нарушение на нормите за пречистване, предвидени в членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води, тъй като при липса на проби, взети на редовни интервали през цялата година, тя не разполага с информацията, която е необходима, за да установи дали са били спазени тези изисквания.

50. Тази позиция обаче не е убедителна. Вече посочих, че вземането на проби не е условие за спазването на членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води, а представлява доказателствено средство за спазването на тези разпоредби или за наличието на нарушение¹³. Така се обяснява и фактът, че Съдът вече е постановил, че една-единствена проба е достатъчна, за да се признае ефикасността на съответната пречиствателна станция за отпадъчни води¹⁴.

51. Следва обаче да се отбележи, че програмата за вземане на проби, предвидена в член 15 от Директивата за отпадъчните води и в приложение I към нея, е важна индичия за преценката дали дадена пречиствателна станция за отпадъчни води отговаря на изискванията на членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води. Когато например взетите от станция проби редовно надхвърлят граничните стойности през определени

¹² Приложение 8 към исковата молба, стр. 1133.

¹³ Заключение ми по дело Комисия/Португалия (C-557/14, EU:C:2016:119, т. 29—31). Вж. също решение от 14 септември 2017 г., Комисия/Гърция (C-320/15, EU:C:2017:678, т. 34) и заключението на генералния адвокат Вобек по същото дело Комисия/Гърция (C-320/15, EU:C:2017:246, т. 57).

¹⁴ Решение от 28 януари 2016 г., Комисия/Португалия (C-398/14, EU:C:2016:61, т. 39).

сезони поради външни условия, като например времето или настаняването на голям брой туристи, то от това би следвало да се заключи, че капацитетът на пречистване не отговаря на изискванията за вторично пречистване по членове 4 и 10 от Директивата.

52. Обстоятелството, че отделни проби отговарят на изискванията през други периоди от време, не би било достатъчно, за да се обори тази индичия. Всъщност обстоятелството, че дадена станция осигурява достатъчно пречистване в определени моменти или през определени периоди от време, не е достатъчно за спазването на член 4 от Директивата за отпадъчните води. Напротив, станцията трябва винаги, при условие че не е налице определено, много рядко извънредно положение, да гарантира достатъчно пречистване на отпадъчните води. Точно поради тази причина член 10 от Директивата за отпадъчните води изисква станциите да са съобразени със сезонните колебания на притока от органични вещества и с нормалните климатични условия на мястото, където са разположени.

53. Следвайки тази логика, Съдът приема, че член 4 от Директивата за отпадъчните води е нарушен, когато непречистени отпадъчни води с произход от поройни дъждове твърде често са били зауствани от съответните пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационните системи¹⁵. В това отношение е без значение дали са налице проби, доказващи наличие на достатъчен капацитет на пречистване в други моменти.

54. Така погледнато, пропускът във вземането на проби е показател, че в периода между май и октомври 2018 г. пречиствателната станция за отпадъчни води в агломерация Mockfjärd не е отговаряла на изискванията на членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води. Друг показател за наличието на нарушение на това изискване е обстоятелството, че Швеция обяснява пропуса във вземането на проби с работи по преобразуването на пречиствателната станция за отпадъчни води. Не би било изненадващо, ако поради тази причина е бил намален капацитетът на пречистване на станцията.

55. Комисията обаче не иска да се установи, че в периода между май и октомври 2018 г. капацитетът на пречиствателната станция за отпадъчни води в агломерация Mockfjärd не е отговарял на изискванията. Такова искане наистина би било възможно¹⁶, но в настоящия случай — недопустимо, тъй като този период от време не е бил предмет на поканата за представяне на становище или на мотивираното становище.

56. С искането на Комисията не се цели и да се установи наличието на практика, която до известна степен е трайна и обща, съответно наличието на общо и трайно неизпълнение на задължения от държава членка¹⁷. Такова тълкуване на искането би било възможно, но доводите на Комисията нямат за цел да се докаже наличието на нарушение в продължение на по-дълъг период от време. Това личи по-специално от обстоятелството, че в исковата молба се обсъждат само данните за 2018 г., без да се разглеждат данни за предходни или последващи периоди от време.

¹⁵ Решения от 18 октомври 2012 г., Комисия/Обединено кралство (C-301/10, EU:C:2012:633, т. 85, 86 и 93) и от 4 май 2017 г., Комисия/Обединено кралство (C-502/15, непубликувано, EU:C:2017:334, т. 44—46).

¹⁶ Относно качеството на атмосферния въздух вж. решение от 10 май 2011 г., Комисия/Швеция (C-479/10, непубликувано, EU:C:2011:287).

¹⁷ По този въпрос вж. заключението ми по дело Комисия/България (C-488/15, EU:C:2016:862, т. 39 и сл. и цитираната съдебна практика).

57. Всъщност с искането се цели по-скоро да се установи, че пречиствателната станция за отпадъчни води на агломерация Mockfjärd по принцип не отговаря на изискванията на членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води, както и на изискванията на приложение I към тази директива. В този смисъл нарушението на член 15 няма самостоятелно значение, а служи само като доказателство за наличието на нарушението.

58. Наличието на такова неизпълнение на задължения обаче трябва да се преценява с оглед на положението на държавата членка към момента на изтичането на срока, определен в мотивираното становище¹⁸. Освен това според член 258, втора алинея ДФЕС иск за установяване на неизпълнение на задължения може да се предяви само когато съответната държава членка не се е съобразила с мотивираното становище на Комисията в определения в него срок¹⁹.

59. Следователно в настоящия случай от значение е състоянието към 8 януари 2019 г.

60. За да се прецени ефикасността на пречиствателната станция за отпадъчни води към тази дата, изводите относно ефикасността по време на пропуската да бъдат взети проби представляват само една индичия, която се оборва от други индичии.

61. Всъщност на 8 януари 2019 г., а именно от края на периода, в който е пропуснато да бъдат взети проби, тоест в продължение на почти три месеца, вече са били налице единадесет проби относно биохимичната потребност от кислород, като всичките те са отговаряли на изискванията на членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води.

62. Относно химичната потребност от кислород са налице осем проби, взети след периода, в който е пропуснато да бъдат взети проби, една от които показва (значително) завишена потребност, но преди периода, в който е пропуснато да бъдат взети проби, стойностите за химичната потребност от кислород винаги са отговаряли на изискванията. Съгласно таблица 3 от приложение I обаче при общо 17 проби би било допустимо дори 3 проби да показват отклонение.

63. При липсата на други индичии в подкрепата на тезата за недостатъчен капацитет на пречистване посочените резултати са достатъчни, за да се опровергаят съмненията относно капацитета на пречистване на пречиствателната станция за отпадъчни води в агломерация Mockfjärd към момента на изтичането на срока, определен в мотивираното становище. По-скоро следва да се приеме, че към този момент станцията е отговаряла на изискванията на членове 4 и 15 от Директивата за отпадъчните води, вероятно и поради работите по преобразуването²⁰.

64. Следователно искът трябва да се отхвърли, що се отнася до агломерация Mockfjärd.

¹⁸ Решения от 16 декември 1997 г., Комисия/Италия (C-316/96, EU:C:1997:614, т. 14), от 6 декември 2007 г., Комисия/Германия (C-456/05, EU:C:2007:755) и от 29 юли 2019 г., Комисия/Австрия (Строителни инженери, представители по индустриална собственост и ветеринарни лекари) (C-209/18, EU:C:2019:632, т. 48).

¹⁹ Решения от 31 март 1992 г., Комисия/Италия (C-362/90, EU:C:1992:158, т. 9), от 27 октомври 2005 г., Комисия/Италия (C-525/03, EU:C:2005:648, т. 13) и от 18 май 2006 г., Комисия/Испания (видри) (C-221/04, EU:C:2006:329, т. 22 и 23).

²⁰ Вж. писмото на Dala Vatten och Avfall AB от 21 декември 2018 г., приложение 10 към исквата молба, стр. 1175 и т. 54 по-горе.

4. Агломерация Robertsfors — биохимична потребност от кислород

65. В случая на агломерация Robertsfors положението изглежда подобно на това на агломерация Mockfjärd. Действително през 2018 г. първоначално 11 от 24 проби са показвали завишена биохимична потребност от кислород, но след 23 октомври 2018 г. всичките шест проби са показали най-малко 70 % снижение, което е отговаряло на изискванията²¹. Комисията обаче твърди също, че през 2018 г. положението се оказва в значителна степен по-лошо, отколкото то все още е било през 2016 г. По онова време само 6 от 24 проби са показвали завишена потребност²².

66. Като се вземат предвид всички изложени обстоятелства обаче, това твърдение за влошаване на капацитета на станцията не е достатъчно, за да се направи извод, че е налице нарушение на релевантната дата. Всъщност още в отговора на мотивираното становище Швеция излага факти и обстоятелства, доказващи че през 2018 г. в тази пречиствателна станция за отпадъчни води са съществували проблеми във връзка с експлоатацията и че са били предприети мерки за преодоляване на проблемите²³. Ето защо стойностите от последните шест проби са доказателство, че поради посочените мерки на 8 януари 2019 г. станцията е била с достатъчен капацитет на пречистване.

67. Следователно искът трябва да се отхвърли, що се отнася и до агломерация Robertsfors.

5. Агломерация Tännålen — биохимична потребност от кислород

68. В случая на агломерация Tännålen, през 2018 г. 6 от 35 проби са показали прекомерна биохимична потребност от кислород, въпреки че само 4 превишавания са били допустими.

69. Всички незадоволителни резултати са от периода от края на февруари до средата на април. За разлика от това 21 проби, взети в следствие до края на декември, показват много ниска потребност²⁴. От това би могло да се направи извод за подобряване на капацитета на станцията.

70. Смущаващо обаче е обстоятелството, че пробите за 2016 г. имат сходни характеристики, а именно 4 проби показват прекомерна потребност през периода от януари до април, като следват проби с много ниска потребност. Този факт се потвърждава от писмо на компетентната администрация на агломерацията от 20 декември 2018 г., на което Комисията се позовава. В него тя посочва, че предприетите през 2018 г. мерки за рехабилитация не са били достатъчни, за да бъдат спазени изискванията на Директивата за отпадъчните води през периода на основно замърсяване („högbelastningssäsong“)²⁵.

71. С писмената си защита обаче Швеция представя допълнителни данни от проби, взети до май 2019 г., които вече не показват прекомерна биохимична потребност от кислород.

²¹ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1131.

²² Приложение 7 към исковата молба, стр. 937.

²³ Вж. приложение 10 към исковата молба, стр. 1085, 1086 и 1173.

²⁴ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1115.

²⁵ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1167 и 1168.

72. Действително Комисията възразява, че тези данни (почти всички) са от времето след изтичането на определения в мотивираното становище срок, а именно 8 януари 2019 г., и поради това те са без значение за преценката на нарушението. По този начин обаче Комисията не отчита обстоятелството, че данни, които са били събрани след релевантната дата, също позволяват да се направят изводи за капацитета на пречиствателната станция за отпадъчни води към тази дата²⁶. Всъщност, ако през периода на основно замърсяване през първите три месеца от годината се беше стигнало отново до превишавания на пределно допустимите стойности, щеше да се наложи изводът, че пречиствателната станция е продължавала да е в незадоволително състояние. За разлика от това при липсата на такива превишавания следва да се приеме, че за разлика от предходните години към релевантната дата пречиствателната станция е отговаряла на изискванията, по всяка вероятност поради междуременно предприетите мерки за рехабилитация.

73. Следователно искът трябва да се отхвърли, що се отнася и до агломерация Tänn dalen.

6. Агломерация Töreboda — биохимична потребност от кислород

74. На последно място, страните спорят по въпроса дали пречиствателната станция за отпадъчни води в агломерация Töreboda е намалила в достатъчна степен биохимичната потребност от кислород на изпусканите отпадъчни води.

75. В отговора на мотивираното становище Швеция съобщава за 50 проби в периода между 8 ноември 2017 г. и 6 ноември 2018 г.²⁷ Действително с дубликата си Швеция предоставя допълнителни данни за ноември и декември 2018 г.²⁸, но в разрез с член 128, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда липсват каквито и да са съображения за това късно представяне. Ето защо това доказателство е недопустимо²⁹.

76. Страните спорят по въпроса дали 9 отклонения през първото полугодие са доказателство, че пречиствателната станция за отпадъчни води е снизила в недостатъчна степен биохимичната потребност от кислород. В крайна сметка обаче това обстоятелство е без значение.

77. От отговора на мотивираното становище следва, че всъщност през първото полугодие на 2018 г. етапът на биологично пречистване в пречиствателната станция за отпадъчни води е бил преобразуван³⁰. Тъй като този етап представлява ядрото на вторичното пречистване³¹, това преобразуване обяснява защо през второто полугодие биохимичната потребност от кислород е значително по-ниска, отколкото през първото полугодие и защо резултатите от последвалите проби в значителна степен надхвърлят изискванията на Директивата.

²⁶ Вж. решение от 10 март 2016 г., Комисия/Испания (C-38/15, непубликувано, EU:C:2016:156, т. 45).

²⁷ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1150.

²⁸ Приложение 4 към дубликата.

²⁹ Решение от 10 ноември 2016 г., Комисия/Гърция (C-504/14, EU:C:2016:847, т. 86), както и в този смисъл решение от 14 април 2005 г., Gaki-Kakourgi/Съд (C-243/04 P, непубликувано, EU:C:2005:238, т. 33).

³⁰ Приложение 10 към исковата молба, стр. 991.

³¹ Вж. дефиницията на понятието за вторично пречистване в работния документ, посочен в бележка под линия 3 (стр. 6).

78. При това положение своевременно представените данни от второто полугодие позволяват да се заключи, че към релевантната дата, а именно на 8 януари 2019 г., пречиствателната станция е в съответствие с членове 4 и 10 от Директивата за отпадъчните води. Ето защо искът следва да бъде отхвърлен в тази му част, що се отнася до агломерация Töreboda.

79. Ако въпреки това Съдът иска да разгледа данните от първото полугодие на 2018 г., следва да припомни, че според член 4 от Директивата за отпадъчните води и таблица 1 от приложение I към тази директива биохимичната потребност от кислород може да бъде максимално 25 mg/l кислород или трябва да бъде снижена най-малко със 70 % спрямо стойностите на входа на пречиствателната станция за отпадъчни води. В заглавието на таблицата се уточнява, че се прилага стойността на концентрацията или процентът на редукия.

80. Макар Комисията да подчертава, че 18 от пробите показват потребност от кислород на стойност над 25 mg/l, все пак в 9 от тези проби потребността от кислород е била снижена с най-малко 70 % спрямо стойностите на входа. Ето защо те са отговоряли на изискванията по таблица 1 от приложение I към Директивата за отпадъчните води.

81. За разлика от това при останалите 9 проби процентът на редукия на потребността не е бил установен. Ето защо те показват отклонение от стойностите, посочени в таблица 1 от приложение I към Директивата за отпадъчните води. Според таблица 3 обаче при 41—53 проби, взети през определена година, е допустимо най-много 5 от тях да показват отклонение.

82. Швеция обаче смята, че следва да бъдат взети предвид само 23-те проби, при които е бил установен процентът на редукия на потребността. Сред тези проби само една показва отклонение, докато при този брой проби дори три биха могли да показват отклонение.

83. Тъй като според заглавието на таблица 2 от приложение I към Директивата за отпадъчните води се прилага стойността на концентрацията *или* процентът на редукия, позицията на Швеция би могла да бъде тълкувана като избор на втория критерий за преценка. Ако обаче пробите се разглеждат като доказателство за спазването на член 4, то 9 документираните отклонения от изискванията не могат да бъдат пренебрегнати. При това положение те са доказателство, че е налице нарушение през първото полугодие на 2018 г.

84. Впрочем Комисията правилно критикува обстоятелството, че тези данни не са били събрани в достатъчна степен редовно, тъй като законосъобразно представените в настоящото производство данни³² не обхващат по-специално ноември и декември 2018 г.

85. Въпреки това тези съображения не поставят под въпрос преценката на капацитета на пречиствателната станция за отпадъчни води към 8 януари 2019 г., тъй като, както вече бе прието в точки 77 и 78, своевременно представените данни от измерванията през второто полугодие на 2018 г. доказват, че този капацитет е налице, като по-лошите резултати от първото полугодие могат да бъдат обяснени с работите по преобразуването.

³² Вж. точка 75 относно късно представените данни, които биха отстранили посочения пропуск.

86. При това положение, що се отнася до община Töreboda, в рамките на настоящото производство не е възможно да се приеме за установено, че към релевантната дата, а именно на 8 януари 2019 г., пречиствателната станция за отпадъчни води е снизила в недостатъчна степен биохимичната потребност от кислород.

7. Междинно заключение

87. Следователно Швеция не е изпълнила задълженията си по член 4 във връзка с член 10 от Директивата за отпадъчните води, тъй като не е гарантирала, че преди заустването им отпадъчните води от агломерациите Lycksele, Malå и Rajala са били подложени на вторично пречистване или на равностойна обработка.

88. Това основание на иска следва да бъде отхвърлено в останалата му част.

Б. Член 5 от Директивата за отпадъчните води — намаляване на азота

89. Що се отнася до четири агломерация, а именно Borås, Skoghall, Nabo и Töreboda, Комисията твърди неизпълнение на задължението за по-строго пречистване в съответствие с членове 5, 10 и 15 от Директивата за отпадъчните води.

90. Според член 5, параграф 2 от Директивата за отпадъчните води компетентните органи следва да вземат необходимите мерки, така че най-късно до 31 декември 1998 г. градските отпадъчни води, които влизат в канализационните системи, преди заустването им в чувствителни зони да бъдат подлагани на по-строго пречистване от предвиденото в член 4 от Директивата, за всички зауствания, произлизащи от агломерации с ЕЖ над 10 000.

91. Правилата, които уреждат по-строгото пречистване на заустените в такива чувствителни зони води, се извеждат от поредица от препащащи норми: член 5, параграф 3 от Директивата за отпадъчните води препаща към раздел Б от приложение I. На свой ред точка 3 от този раздел препаща към изискванията съгласно таблица 2 от същото приложение.

92. Швеция е идентифицирала крайбрежните води, разположени между границата с Норвегия и агломерация Norrtälje, като чувствителни към еутрофизацията или към риска от еутрофизация поради азота в заустените води. Засегнатите агломерации непряко заустват произхождащите от тях отпадъчни води в тези крайбрежни води. Поради това те са длъжни да намалят азота при пречистването на отпадъчните води.

93. Раздел Г, точка 4, буква в) и таблица 2 от приложение I към Директивата за отпадъчните води изискват по отношение на азота или намаляване, което да позволява да се спазва средна годишна стойност от 15 mg/l за агломерации с ЕЖ между 10 000 и 100 000, респективно от 10 mg/l за по-големи агломерации, или минимален процент на намаляване от 70 % до 80 %.

94. Освен това член 10 от Директивата за отпадъчните води задължава държавите членки пречиствателните станции за градски отпадъчни води, изградени за спазване на изискванията и на член 5, да се проектират, изграждат, експлоатират и поддържат по начин, осигуряващ достатъчна производителност при всички нормални климатични условия на мястото, където са разположени.

1. Агломерация Borås

95. Отпадъчните води от агломерация Borås първоначално са пречиствани от пречиствателната станция за отпадъчни води Gässlösa, която обаче на 28 май 2018 г. е заместена от пречиствателната станция за отпадъчни води Sobacken. Последната е с капацитет над 100 000 ЕЖ, поради което трябва да е със стойност на азота под 10 mg/l или да води до минимален процент на намаление от 70 % до 80 %.

96. Поради преориентирането за Швеция не е било възможно да съобщи средна годишна стойност за тази инсталация със самия отговор на мотивираното становище. Вместо това за двете инсталации Швеция съобщава средна годишна стойност на азота от 18 mg/l, тоест превишаване³³.

97. С писмената си защита обаче Швеция представя допълнителни данни от взети до 5 септември 2019 г. проби, доказващи за станция Sobacken средна годишна стойност от 9 mg/l и намаляване на азота средно със 70 % за тази инсталация³⁴.

98. Следвайки логиката на съображенията, изложени във връзка с данните за агломерация Tännålen³⁵, се налага изводът, че посочените по-горе данни позволяват да се направи изводът, че към релевантната дата, тоест на 8 януари 2019 г., пречиствателната станция за отпадъчни води Sobacken е отговаряла на изискванията на членове 5 и 10 от Директивата за отпадъчните води.

99. Впрочем в подкрепа на този извод е и съображението, че може да измине известен период от време до започване на оптималната експлоатация на новоизградена пречиствателна станция за отпадъчни води. В съответствие с това представените данни първоначално показват в значителна степен завишени стойности, които обаче след това в съществена степен се подобряват и остават относително стабилни.

100. Следователно искът трябва да бъде отхвърлен, що се отнася до агломерация Borås.

2. Агломерация Skoghall

101. Агломерация Skoghall разполага с две пречиствателни станции за отпадъчни води, а именно Sättersviken с 5457 ЕЖ и Hammarö с 15 000 ЕЖ. Страните са еднородни, че всяка една от двете инсталации трябва да спазва пределно допустимата стойност за станции на агломерации между 10 000 и 100 000 ЕЖ, тоест максималната стойност на азот от 15 mg/l азот или намаляване на азота с 70 % до 80 %. Това схващане е правилно, тъй като чрез разделянето на отпадъчните води на няколко малки пречиствателни станции за отпадъчни води изискванията за големите агломерации могат да бъдат заобиколени.

102. В отговора на мотивираното становище Швеция обаче посочва за станцията Sättersviken средна годишна стойност от 17 mg/l за периода от 9 ноември 2017 г. до 6 ноември 2018 г.³⁶. Поради това Комисията приема, че е налице нарушение на членове 5 и 10 от Директивата за отпадъчните води.

³³ Приложение 10 към исквата молба, стр. 1153.

³⁴ Приложение Б.15.

³⁵ Вж. точка 72 по-горе.

³⁶ Приложение 10 към исквата молба, стр. 1145.

103. В писмената си защита Швеция твърди, че е имало проблеми при експлоатацията на тази пречиствателна станция за отпадъчни води, които са били отстранени. Освен това тази държава членка представя допълнителни данни от проби, така че за периода от 6 април 2018 г. до 15 май 2019 г. са установени средна годишна стойност на азота от 12 mg/l и средно намаляване на азота от 73 %³⁷.

104. Следвайки логиката на съображенията, изложени във връзка с данните за агломерация Tännadalen³⁸, се налага изводът, че посоченият по-горе довод във връзка с новите данни позволява да се заключи, че към релевантната дата, тоест на 8 януари 2019 г., пречиствателната станция за отпадъчни води Sättersviken в агломерация Skoghall е отговаряла на изискванията на членове 5 и 10 от Директивата за отпадъчните води.

105. Ето защо искът следва да бъде отхвърлен в тази му част.

3. Агломерация Наво

106. Пречиствателната станция за отпадъчни води в агломерация Наво е с капацитет 17 000 ЕЖ. Тя не разполага със специално оборудване за намаляване на азота в отпадъчните води и поради това елиминира само приблизително 30 %, което води до средна годишна стойност от 40 mg/l. Швеция обаче се позовава на това, че делът на азот в заустванията в реки и езера се намалява с 87 % в резултат от естествени процеси. Това намаляване произтича от научно признат модел. Това означавало, че заедно с намаляването чрез пречиствателната станция за отпадъчни води се елиминирали 91 % от първоначално съдържащия се в отпадъчните води азот, преди водата да достигне чувствителните крайбрежни води³⁹.

107. Поради своя капацитет тази станция трябва да достига пределно допустимата стойност на азот от 15 mg/l или намаляване на азота с 70 % до 80 %. За да се прецени има ли намаляване, Съдът вече е приел, че се взема предвид дали наличието на естествено намаляване⁴⁰. Комисията обаче изисква ефективността на това намаляване да бъде доказана въз основа на актуални данни от измервания. Този довод е разбираем, тъй като Комисията може да провери модела само въз основа на актуални данни от измервания.

108. Защитата на Швеция не е изцяло непротиворечива. От една страна, тя твърди, че не е практически непрекъснато да се измерват входящите потоци от азот и всички изходящи водни потоци, замърсени с азот⁴¹. От друга страна, при все това се извършват измервания, за да се потвърди и калибрира моделът⁴². Тези данни били свободно достъпни в интернет⁴³.

109. В репликата Комисията се противопоставя на тези доводи, като посочва, че Швеция не е представила исканите данни. Тази критика не може да се отхвърли просто така, тъй като според член 124, параграф 1, буква г) от Процедурния правилник писмената защита трябва

³⁷ Приложение Б.16.

³⁸ Вж. точка 72 по-горе.

³⁹ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1139 и 1140.

⁴⁰ Решение от 6 октомври 2009 г., Комисия/Швеция (C-438/07, EU:C:2009:613, т. 101 и 104).

⁴¹ Точка 21 от писмената защита.

⁴² Точка 29 от писмената защита.

⁴³ Швеция препраща към уебсайта miljodata.slu.se/mvm/.

да съдържа доказателствата и доказателствените искания. Ето защо обикновено данни в подкрепа на правните доводи, тоест доказателства, трябва да бъдат представени на Съда с писмения отговор.

110. Следва обаче да се посочи, че нито в рамките на съдебното производство, нито в мотивираното становище Комисията не е посочила кои точно данни от измервания са й необходими, за да може да провери модела на естественото намаляване на азот. Поради това Швеция не е била в състояние да представи точно тези данни. Ето защо преpraщането към достъпните в интернет данни трябва по-скоро да се смята за доказателствено искане, въз основа на което Комисията би могла да уточни критиката си към използването на модела.

111. За тази цел Комисията е трябвало да разгледа съдържанието на достъпните в интернет данни. В случай че анализът на данните е щял да отнеме много време, тя е трябвало при необходимост да поиска удължаване на срока или спиране на производството по делото.

112. Нищо подобно не е направено.

113. Ето защо следва да бъде отхвърлен доводът на Комисията, че Швеция не е представила данните от измерванията, необходими за проверката. Следователно искът е неоснователен и що се отнася до агломерация Набо.

4. Агломерация Töreboda

114. Поради капацитета ѝ от 35 500 ЕЖ пречиствателната станция за отпадъчни води в агломерация Töreboda трябва също да достига пределно допустимата стойност на азот от 15 mg/l или намаляване на азота с 70 % до 80 %.

115. От отговора на мотивираното становище следва, че тази пречиствателна станция не разполага със специално оборудване за намаляване азота в отпадъчните води и поради това елиминира само приблизително 43 %. Швеция обаче се позовава на естественото намаляване с още 50 %, поради което азотът в отпадъчните води се намалява с общо 71 %, преди да достигне чувствителните крайбрежни води⁴⁴. Следвайки логиката на току-що изложените съображения във връзка с агломерация Набо, се налага изводът, че тези стойности са достатъчни, за да се докаже намаляване на азота в достатъчна степен.

116. Освен това с писмената защита Швеция представя резултатите от проби за намаляването на азота, взети между 4 януари и 30 декември 2019 г. От тези резултати следва, че през 2019 г. пречиствателната станция е достигнала средна стойност от 14 mg/l и средно намаляване от 73 % и без да бъде взето предвид естественото намаляване, вероятно поради работите по преобразуване през първото полугодие на 2018 г.⁴⁵ Тези стойности а fortiori са доказателство, че към релевантната дата пречиствателната станция за отпадъчни води в агломерация Töreboda е намалила в достатъчна степен азотното замърсяване на отпадъчните води.

117. Следователно твърдението, че Швеция е нарушила членове 5, 10 и 15 от Директивата за отпадъчните по отношение на агломерация Töreboda, е неоснователно.

⁴⁴ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1149 и 1150.

⁴⁵ Вж. точка 77 по-горе.

5. Междинно заключение

118. Ето защо второто основание на иска трябва да бъде отхвърлено в неговата цялост.

В. Член 4, параграф 3 ДЕС — лоялно сътрудничество

119. На последно място, Комисията твърди, че Швеция не е изпълнила задължението за лоялно сътрудничество по член 4, параграф 3 ДЕС, тъй като в досъдебната процедура не е представила всички необходими данни, отнасящи се до агломерациите Nabo и Töreboda. По-специално Швеция не представила на Комисията необходимата ѝ информация, за да прецени основателността на твърденията на Швеция относно степента на естествено намаляване на азот и съответствието с изискванията на Директивата за елиминиране на азота на тази основа.

120. Несъмнено в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения на основание член 258 ДФЕС задължение на Комисията е да докаже наличието на твърдяното неизпълнение. Следователно тя е тази, която трябва да представи пред Съда необходимите доказателства, въз основа на които последният да може да провери дали е налице това неизпълнение на задължения, без да може да се основава на каквито и да било презумпции. Държавите членки обаче са длъжни по силата на член 4, параграф 3 ДЕС да подпомагат Комисията при изпълнението на нейните задачи, които съгласно член 17, параграф 1 ДЕС се състоят по-специално в това да се гарантира, че разпоредбите на ДФЕС и мерките, приети от институциите в съответствие с него, се прилагат. В частност следва да се отчита фактът, че когато става дума за проверка на правилното практическо прилагане на националните разпоредби, които имат за цел да гарантират ефективното изпълнение на дадена директива, Комисията, която не разполага със собствени правомощия за разследване в съответната област, зависи в голяма степен от сведенията, предоставени от евентуалните жалбоподатели, както и от съответната държава членка. От това по-специално следва, че когато Комисията е представила достатъчно доказателства, от които е видно настъпването на определени факти на територията на държавата членка ответник, тази държава членка е длъжна да оспори подробно и по същество така предоставените данни и произтичащите от тях последици⁴⁶.

121. В мотивираното становище Комисията посочва, че Швеция не е изпълнила това задължение, тъй като не е представила по-нови резултати от измерванията във връзка с намаляването на азота в участъка между заустванията на водите от пречиствателните станции за отпадъчни води и чувствителните крайбрежни води⁴⁷. Както вече бе посочено⁴⁸, това искане е разбираемо, тъй като даден математически модел може да бъде проверен само въз основа на данни от действителни измервания.

⁴⁶ Решения от 26 април 2005 г., Комисия/Ирландия (C-494/01, EU:C:2005:250, т. 41—44) и от 18 октомври 2012 г., Комисия/Обединено кралство (C-301/10, EU:C:2012:633, т. 70—72).

⁴⁷ Относно агломерация Nabo вж. точка 95, а относно агломерация Töreboda — точка 122 (приложение 9 към исковата молба, стр. 1149, 1152 и 1153).

⁴⁸ Вж. т. 107 по-горе.

122. В отговор на това Швеция представя по-специално становище на Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (Шведски институт по метеорология и хидрология, наричан по-нататък „SMHI“)⁴⁹. В това отношение SMHI изрично посочва, че действително се използват стойности от по-нови измервания на съдържанието на азот във водите, но те не са достъпни на уебсайта SMHI, тъй като са взети от базата данни на друга институция⁵⁰.

123. Като е представила тази непълна информация, Швеция е нарушила принципа на лоялно сътрудничество и е възпрепятствала настоящото производство. Въпреки че Комисията е възразила срещу липсата на достатъчно данни, SMHI нито е съобщил такива данни, нито е посочил източника на по-новите данни или къде те се намират в интернет. Този пропуск е още по-сериозен, като се има предвид, както става ясно от писмената защита, че съответните данни е можело безпроблемно да бъдат предоставени. Същевременно би било в съответствие с добрата научна практика да се посочва общодостъпно място за справка с използваните данни. На тази основа за Комисията е можела значително по-добре да подготви иска, по който е образувано настоящото производство, и вероятно дори да се откаже от предявяване на неизпълнението на задълженията по отношение на агломерациите Nabo и Töreboda.

124. Тъй като тези данни са били така важни, несъмнено би било също в съответствие с принципа на лоялно сътрудничество, ако Комисията беше отправила още веднъж молба, поне неформално, за предаването на тези стойности от измерванията. Комисията обаче не е можела да знае, че достъпът е щял да бъде така безпроблемно възможен. Ето защо липсата на допълнително запитване от страна на Комисията не изключва възможността да се установи нарушение на принципа на лоялно сътрудничество от страна на Швеция.

125. Следователно Швеция не е изпълнила задълженията си по член 4, параграф 3 ДЕС, тъй като не е предоставила на Комисията в досъдебната процедура необходима ѝ информация, за да може тя да прецени дали пречиствателните станции за отпадъчни води на агломерациите Nabo и Töreboda отговарят на изискванията на Директивата за отпадъчните води.

V. По съдебните разноски

126. Съгласно член 138, параграф 3 от Процедурния правилник всяка страна понася направените от нея съдебни разноски, ако и двете страни, както в случая, са спечелили и загубили по едно или няколко от предявените основания.

VI. Заключение

127. Ето защо предлагам на Съда да се произнесе както следва:

„1) Кралство Швеция не е изпълнило задълженията си по член 4 във връзка с член 10 от Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води, тъй като не е гарантирало, че преди заустването им отпадъчните води от агломерациите Lycksele, Malå и Rajala са били подложени на вторично пречистване или на равностойна обработка.

⁴⁹ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1349 и сл.

⁵⁰ Приложение 10 към исковата молба, стр. 1350.

- 2) Кралство Швеция не е изпълнило задълженията си по член 4, параграф 3 ДЕС, тъй като не е предоставило на Европейската комисия необходимата ѝ информация, за да може тя да прецени дали пречиствателните станции за отпадъчни води на агломерациите Наво и Töreboda отговарят на изискванията на Директива 91/271.
- 3) Отхвърля иска в останалата му част.
- 4) Европейската комисия и Кралство Швеция понасят направените от тях съдебни разноски“.